

Palos versus Pals

La possibilitat que Cristòfor Colom salpés de Pals és, segons Francesc Albardaner, del tot inversemblant. En els milions de contractes de noliejament que es troben als arxius hi apareixen nombrosos ports catalans i gironins: Cotlliure, Canet de Rosselló, Cadaqués, Roses, Palamós, Sant Feliu de Guíxols i Blanes, entre d'altres. Que Pals no hi figuri indica que, encara que a la població hi hagués hagut un petit port, aquest no hauria tingut cap importància. El fet que s'hagi trobat un document que explica que es va carregar una saca de farina per dur-la a Palamós no significa per a Albardaner gaire res en comparació amb la quantitat de documentació de tota mena que avala el port de Palos de la Frontera com el punt indiscutible de sortida de les caravel·les de Colom. A més, quan els fills de Colom van iniciar plets contra la Corona de Castella, aquesta pretenia demostrar que van ser els germans Pinzón els descobridors d'Amèrica, i van desfilar pel tribunal tot de veïns de Palos com a testimonis. La Corona de Castella havia comprat, prèviament al primer viatge, el senyoriu de Palos per assegurar-se que no tindria cap problema amb altres senyors. D'altra banda, els veïns de Palos –segons Albardaner– es dedicaren al llarg del segle xv a saquejar les naus portugueses que feien el comerç amb Guinea, i quan ja no van poder fer-ho més van començar a entrar al Mediterrani. Justament va ser en una d'aquestes incursions que van saquejar la nau d'un mercader de Barcelona, que anava plena de bales de llana. El mercader tenia prou influència perquè els consellers de Barcelona presentessin una queixa als castellans on lamentaven els fets i n'acusaven un dels germans Pinzón, de la vila de *Pals*. Els altres dos acusats també eren andalusos. Si hi surt escrit el nom de *Palos* en català és perquè el document està escrit en català, no perquè fos el Pals de l'Empordà, explica Albardaner.

Judit Pujadó

>> Francesc Albardaner.

a tocar de la platja bé que podria ser el port de les Mars de Pals, sobretot tenint en compte que el paral·lel 42 passa per sobre mateix de la platja de Pals, on tenim documentat el port de Pals. A més, en el seu diari de bord, l'almirall esmenta una dada contradictòria i impossible: per creure que el quadrant era bo, el movia i diu que veia el nord tan alt com a Castella. Si busquem aquest paral·lel a la península Ibèrica, trobarem que sens dubte no passa per cap port de Castella sinó, exactament i tal com dèiem anteriorment, pel damunt del port de Pals.

Però les referències que vinculen l'almirall Colom amb Pals no s'aturen aquí. Les llegendes són la part de la història que, recollida per la memòria de les persones i pel pas dels anys, després de generacions es converteixen part en història i part en ficció, però algunes vegades la llegenda és més real que la mateixa història, en ser aquesta manipulada pels governants i les persones en interès propi. Fins a mitjan segle xx, a Pals hi havia tres famílies que explicaven la mateixa història des de feia generacions. Deien que els seus avantpassats havien estat navegants i mariners i que havien acompanyat Cristòfor Colom a la descoberta d'Amèrica. Deien que tenien antics documents escrits en llatí al fons de la calaixera que així ho confirmaven. Portaven els documents al capellà del poble perquè els llegís, ja que era l'única persona que els entenia. Aquest, després d'examinar els documents, els digué que no ho expliquessin a ningú ja que si ho sentien gent de fora «els prendrien per bojós».

Buscant algun privilegi que el rei hagués pogut donar a la vila de Pals n'hem trobat un de molt curiós que va concedir després que Ferran II d'Aragó –el Catòlic– rebés a Barcelona Cristòfor Colom en tornar del seu primer viatge i d'autoritzar la segona expedició. Després de la partida de l'almirall en el seu segon viatge, el rei anà a Saragossa i des d'allà, el 12 de desembre de 1493, concedí al burgès de la Bisbal i procurador reial de la vila de Pals Joan d'Almar, dit *Major*, el títol de *generós*, després d'haver llegit un memorial que aquest li havia tramès. Continuem treballant per conèixer el contingut d'aquesta súplica i comprovar si ens pot donar alguna nova pista per avançar en la veritable història del descobriment.